

Uutisia ja tiedonantoja – Nyheter och meddelanden

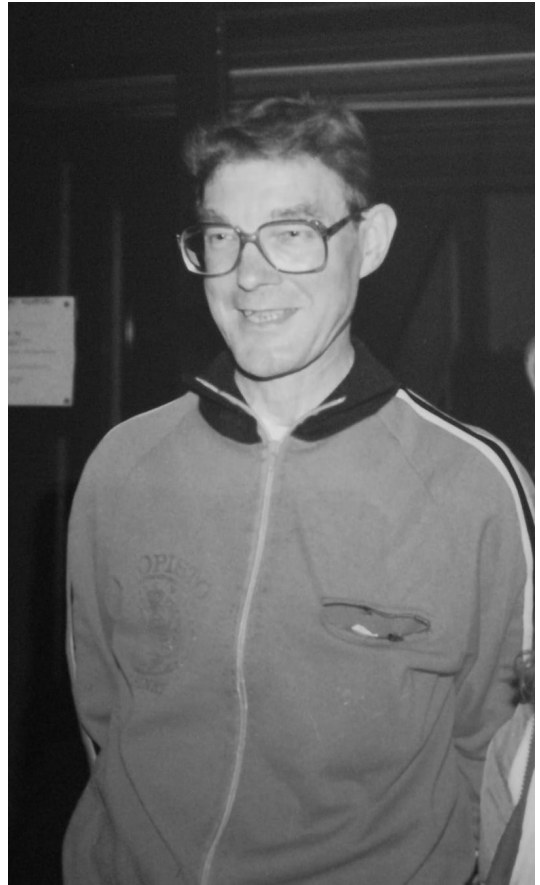
Kyösti Laaksonen (1935–2019) In Memoriam

Helsingin yliopiston Maantieteen laitoksen pitkäaikainen opettaja ja tutkija, dosentti **Kyösti ”Köpi” Laaksonen** kuoli 21.3.2019 84 vuoden ikäisenä. Hän toimi laitoksen assistenttina vuosina 1959–1973 ja 1977–1992 sekä päätoimisena tuntiopettajana 1992–1998. Hän hoiti myös useita maantieteen apulaisprofessorin ja professorin viransijaisuuksia. Köpi teki pitkän elämäntyön opettajana ja tutkijana ja tuli tutuksi tuhansille maantieteen ja biologian opiskelijoille sekä opettajana vanhalla Maantieteen laitoksella Porthaniassa että kenttäkurssien assistenttina Lammin biologisella asemalla.

Köpi syntyi Helsingissä 13.1.1935 ja valmistui ylioppilaaksi silloisesta Helsingin lyseosta eli Ressusta vuonna 1954. Hän aloitti maantieteen ja biologian (kasvi- ja eläintieteen) opinnot Helsingin yliopistossa syksyllä 1954. Suoritettuaan filosofian maisterin tutkinnon hän jatkoi opintojaan professori Leo Aarion ohjauksessa erikoistuen klimatologiaan. Hän väitteli filosofian tohtoriksi Maantieteen laitoksella vuonna 1976 aiheesta *Factors affecting mean air temperature in Fennoscandia, October and January 1921-1950*. Klimatologian päätyminen Köpin päätutkimusalaksi ei ole yllättävää, sillä suurten numeroaineistojen käsittelyyn hänen tilastollisesti äärimmäisen huolellinen ja pikkutarkka tutkijanluonteensa sopi hyvin. Nämä ominaisuudet näkyvät hyvin Köpin väitöskirjassa, jonka valtaosa muodostuu ilmastokartoista ja taulukoidusta ilmastosemien tiedoista. Liiallista selittelyä ja kuvailevaa tekstiä Köpi vältti. Tämä käy hyvin ilmi väitöskirjan ensimmäisessä virkkeessä, jossa mennään suoraan asiaan sanoilla:

”A regression model $mT = bo + b\phi X\phi + bhXh + bmXm + bEXE + burXur + e$ is used in this study to analyse regional differences of mean temperature in Fennoscandia” (Laaksonen 1976a).

Köpi oli laajalti kiinnostunut luonnonmaantieteen eri osa-alueista, mutta klimatologia pysyi hänen läheisimpinä tutkimusalanaan. Hän jatkoi väittelensä jälkeen Suomen ja Pohjoismaiden ilmaston ajallisten ja alueellisten piirteiden tutkimusta. Merkittävimpiä tutkimusaiheita olivat muun muassa meren läheisyyden vaikutus Fennoskandian lämpötiloihin (Laaksonen 1976c, 1977), Fennoskandian kuukausittaiset keskilämpötilat (Laaksonen 1979a), kasvukauden pituus Suomessa (Laaksonen

1979b), ilmaston vaikutus viljelykasvien satoihin (Laaksonen 1979c) ja lämpötilan keskimääräinen lasku ilmakehässä maanpinnalta ylöspäin mentäessä (Laaksonen 1976b). Näistä viimeinen on epäilemättä yksi hänen laajimmin tunnetuista ja viitatuista tutkimuksistaan.

Kaikissa näissä tutkimuksissa näkyy Köpille ominainen tarkkuus ja perinpohjaisuus. Hän ei yleensä ollut halukas käyttämään millään tavalla etukäteen muokattua ilmastoaineistoa, vaan hankki käyttöönsä alkuperäisen raakadatan, josta itse laski kaikki tarvittavat muuttujat. Niitä laskiessaan hän muun muassa korjasi Norjan ilmastotilastoista löytämiään virheitä. Suurten aineistojen kanssa tämä oli tietysti erittäin aikaa vievää, varsinkin kun tietokoneita ei vielä ollut yksittäisten tutkijoiden

käytettävissä. Monelle varmaan tulivat tutuiksi Köpin huoneesta pitkälle yöhön kuuluneet mekaanisen laskukoneen runsuttavat äänet Lammin kenttäkurssilla. Toinen Köpille ominainen piirre oli yksin työskentely. Kaikissa hänen klimatologisissa julkaisuissaan hän on ainoa kirjoittaja. Tämä johtuu osittain siitä tosiasista, että Köpin aktiivisimpina tutkimusaikoina 1970- ja 1980-luvuilla yhteisjulkaiseminen ja projektityö ei ollut vielä niin tavallista kuin nykyisin, mutta kuvastaa myös Köpille tyypillistä korostettua yksilöllisyyttä ja taipumusta kulkea vastavirtaan tai ainakin trendien ulkopuolella. Tutkijana Köpillä oli omat lähtökohtansa, ajatuksensa ja työskentelytapansa.

Köpi oli myös kiinnostunut kasvimaantieteestä ja hän teki kesäisin pitkälle 2000-luvulle saakka jatkuneita kenttätöitä Kemijoen sivuhaaran Kitisen varsilla tavoitteenaan selvittää, miten vesivoimailoiden säännöstely vaikuttaa kasvillisuuteen ja erityisesti jokivarsien harvinaisen sukassaran (*Carex microglochin*) esiintymiin. Työmenetelmänä oli esiintymien tarkka vuosittainen kartoittaminen ja valokuvaaminen. Kenttätuliaisina Köpillä oli aina repullinen diarullia, joista hän valmisti stereokuvia myöhemmin tutkittavaksi. Kenttätutkimuksiinsa hän käytti yleensä heinäkuun ja oli majoittuneena aina Sodankylän leirintäalueella, mistä hän suunnasi työmaalleen jalkapatikassa bussikyytiä myös apuna käyttäen. Tutkimuksen tulokset jäivät kuitenkin julkaisematta, mutta hän lahjoitti aineistonsa Oulun yliopistolle.

1990-luvulla Köpi alkoi kiinnostua myös geomorfologiasta. Hän kehitti omaa teoriaansa Suomen merkittävimpien jäätikkösyntyisten pinnanmuotojen alkuperästä ja syntytavasta. Tätä työtä varten hän hankki eri puolilta Suomea karttojen korkeuskäyrävedoksia, joissa korkeus oli kuvattu tarkemman suunnittelun kohdealueilta usein jopa metrin tarkkuudella. Hän julkaisi pari artikkelia De Geer -moreenien syntymekanismista (Laaksonen 1989, 1994), ja hänellä oli myös aiemmasta käsituksesta poikkeavia ajatuksia muun muassa harjusprien synnystä ja yleensäkin muodostumien terminologiasta, mutta tulokset jäivät julkaisematta ja siten tieteellisesti arvioimatta.

Köpi teki erittäin mittavan ja arvokkaan työn yliopisto-opettajana viiden vuosikymmenen aikana. Klimatologian lisäksi hän opetti muun muassa tilastotiedettä, hydrologiaa, maastomittausta ja veti luonnonmaantieteen harjoituskursseja. Maantieteen laitoksella Köpi oli kaikille tuttu opettaja ja kollega. Hän oli opiskelijoille ystävällinen ja helposti tunnistettava ja lähestyttävä, aina valmis autamaan tai muuten vain juttelemaan. Hänet saattoi tavata laitoksella mihin aikaan tahansa, varmminkin myöhään iltaisin ja öisin, tavallisesti verryttelypu-

kuun sonnustautuneena. ”Heps, heps” oli Köpin vakiotervehdys opiskelijoille ja kollegoille.

Ehkä kaikkein merkittävin ja Köpille itselleen läheisin opetustehtävä oli toimia maantieteen kenttäkurssien assistenttina tai kurssinjohtajana Lammin biologisella asemalla. Hän oli itse ensimmäisen kerran kurssilaisena Lammilla vuonna 1955 (Laaksonen 2003). Köpi nautti vanhan aseman luonnosta ja kurssin ilmapiiristä ja myöhemmin hän oli aina valmis lähtemään luonnonmaantieteen tai maantieteen kenttäkurssin assistentiksi. Aseman 50-vuotisjuhlakirjaan kirjoittamassaan mainiossa historiallisessa katsauksessaan Köpi kuvaili ensimmäisiä kurssejaan Lammilla vuonna 1955. Kenttäkurssien iloinen yhdessäolo sekä yhteinen ajanvietto yhteislauluineen ja lentopallopeleineen entisen pappilan pihalla tekivät selvästi vaikutuksen (Laaksonen 2003). Näiden vuosikurssien hyvää yhteishenkeä kuvaa se, että vuosikurssien kokouksia jatkettiin eläkeikään asti. Köpi itse muisteli kurssiaikojaan seuraavasti:

”Mikä on saanut vielä 1990-luvulla ja viimeksi vuonna 2001 niinkin paljon kuin 25–35 kurssikaveria tulemaan hankalienkin matkojen päästä paikalle, kun kaikilla liikkuminen ei ole aivan helppoa ja vaivoja esiintyy? Syyn täytyy olla siinä, että herkinä nuoruuden vuosina olemme viettäneet yhdessä paljon hienoja hetkiä hyvin sympaattisessa seurassa ja miellyttävässä opiskeluympäristössä, jolloin olemme kiintyneet toisiimme hyvin voimakkaasti. Lammin kenttäkurssien merkitystä on keskusteluissa painotettu voimakkaasti. Kiintymys kertoo paljon myös 1950-luvun opiskelusta” (Laaksonen 2003).

Ensimmäisen kerran Köpi oli kurssiassistenttina Lammilla vuonna 1961 ja viimeisen kerran vuonna 1998, yhteensä 35 kertaa. Ei liene montaa muuta, joka on ollut Lammin asemalla kurssiopettajana neljällä vuosikymmenellä. Maantieteen kenttäkurssilla Köpi piti kiinni omista tavoistaan, tottumuksistaan ja vanhoista kurssiperinteistä. Vanhan Pappilan aikaan Köpi järjesti iltaisin tansseja alkuperäisestä käytöstään vapautuneessa Kanalassa, mistä illanviettopaikka siirtyi sittemmin uuden aseman takkahuoneeseen. Köpillä oli aina mukanaan kitara ja yleensä hän esitti maantieteen kenttäkurssin viimeisen illan perinteisessä geogaalassa sombrero päässään omia latinalaistyylisiä laulujaan, joihin hän oli tehnyt omat kenttäkurssien elämään liittyvät sanoitukset. Lammilla Köpi myös piti hauskaa järjestämällä monenlaisia temppuja ja kujeita, joiden valmistelemissä hän näki paljon vaivaa. Hyvä esimerkki vaivannäöstä Köpin omalta opiskeluajalta on kirje, jonka hän kirjoitti eräälle huumorintajustaan tunnetulle opiskelijakaveril-

leen. Viralliseen tyyliin kirjoitetun kirjeen Köpi käännähti espanjaksi ja lähetti kirjekuoren sisällä Espanjaan, jossa se postitettiin takaisin Helsinkiin opiskelukaverille, joka ei koskaan saanut varmasti tietää kirjeen alkuperäistä kirjoittajaa (Laaksonen 2003). Kurssiopettajana Köpi saattoi myös livah-
taa salaa toisten assareiden huoneisiin järjeste-
lämään kujeitaan. Hän saattoi pedata poissaolijan
sängyn siten, että päällyslakana taittui puolesta
välistä takaisin ylös, jolloin nukkumaan menijän
istuttua ensin lakanan päälle hän ei saanut jalko-
jaan työntetyksi peiton alla suoraksi lakanapussin
sulkiessa tien. Siinä riitti illan riennoissa väsyneel-
lä ihmettelemistä yön pimeydessä.

Köpi oli hyvin urheilullinen ja liikunnallinen. Korkeushyppääjänä hän oli kansallista huippu-
tasoa. Hän hyppäsi ennätyksensä 200 cm vuonna
1966, vanhalla ulkojalan tyyllillä. Kilpauran jälkeen
hän jatkoi korkeushyppyn harrastamista ja perus-
ti vanhojen korkeushyppäjien seuran Helsingin
Pomppu-Ukot. Pomppu-Ukkojen kisoissa Köpi oli
yleensä sihteerinä ja piti kirjaa samalla tarkkuudel-
la kuin käsitteli ilmastoaineistojaan. Vuonna 1985
Köpi voitti 50-vuotiaiden Suomen mestaruuden
tuloksella 175 cm (Kylänpää 2019). Lammin kurs-
seilla Köpi järjesti assistenttien ja kurssilaisten vä-
lisiä lentopallo-otteluita ja alkuvuosina myös assis-
tenttien ja opiskelijoiden välisiä yleisurheilukilpai-
luja. Kirkonkylän Untulan urheilukentällä otettiin
tiukasti mittaa useissa lajeissa myöhäiseen yöhön
saakka. Köpillä oli tietysti keskeinen rooli assis-
tenttien joukkueessa, ja hän saattoi antaa muille ta-
soitusta leipälajissaan korkeushyppystä suorittamal-
la omat käsittelyt kumisaappaat jalassa. Kuntoaan
hän piti yllä muun muassa kantamalla lenkeillään
kahta kymmenen kilon painolevyä verkkareidensa
alla itse rustaamissaan painoliiveissä.

Liikunnallisuus näkyi myös Köpin pukeutumi-
sessa. Virallisia tilaisuuksia lukuun ottamatta hän
pukeutui verryttelypukuun ja kumipohjaisiin ten-
nareihin. Talvella pakkasten kiristyessä hän lisäsi
toisen verryttelypukukerroksen, ja kaikkein an-
karimmissa pakkasissa Köpi käveli Porthaniasta
kotiinsa kolme tai neljä verryttelypukukerrosta
yllään. Köpin käyttämiä tennareita kului ahkeral-
la liikkujalla runsaasti. Köpi saattoi ostaa sopivat
jalkineet löydettyään koko edullisessa tarjouksessa
olleen varaston. Eräänkin ostosreissun tulosta ke-
räännettiin ihmettelemään joukolla laitoksen työ-
huoneeseen, jolloin kassista löytyi 23 paria ja yksi
pariton tossu.

Köpi Laaksonen oli jäljittelemätön, värikäs per-
soonallisuus, jonka kaltaisia yliopistoissa näkee ny-
kyisin yhä harvemmin. Hänen persoonaansa liittyy
loputon määrä hauskoja tarinoita, juttuja ja muis-
toja Lammin kurseilta ja vanhalta Maantieteen

laitokselta Porthanian kuudennesta kerroksesta.
Nämä yhteiset kokemukset ja muistot ovat yhdis-
täneet Helsingin yliopiston maantieteen opiskeli-
jasukupolvia vuosikymmenien ajan. Suomalaiset
maantieteilijät ja entiset maantieteen opiskelijat
jäävät kaipaamaan Köpiä.

HEIKKI SEPPÄ

*Geotieteiden ja maantieteen osasto,
Helsingin yliopisto*

MATTI TIKKANEN

*Emeritusprofessori,
Helsingin yliopisto*

KIRJALLISUUS

- Kylänpää, J. (2019) *Kyösti Laaksonen muistokilpailut – korkeushyppy jatkuu edelleen vireänä Helsingissä.* <<https://kaupunkikanava.fi/kyosti-laaksonen-muisto-kilpailut-korkeushyppy-jatkuu-edelleen-vireana-helsingissa/>>. 10.4.2020.
- Laaksonen, K. (1976a) Factors affecting mean air temperature in Fennoscandia, October and January 1921–1950. *Fennia* 154(1) 1–94.
- Laaksonen, K. (1976b) The dependence of mean air temperature upon latitude and altitude in Fennoscandia (1921–1950). *Annales Academiae Scientiarum Fennicae A III* 119 1–19.
- Laaksonen, K. (1976c) Seasonal variations in the influence of seas and inland waters upon mean air temperatures in Fennoscandia (1921–1950). *Annales Academiae Scientiarum Fennicae A III* 1–33.
- Laaksonen, K. (1977) The influence of sea areas upon mean air temperatures in Fennoscandia (1921–1950). *Fennia* 155(1) 57–128.
- Laaksonen, K. (1979a) Areal distribution of monthly mean air temperatures in Fennoscandia (1921–1950). *Fennia* 157(1) 89–124.
- Laaksonen, K. (1979b) Effective temperature sums and durations of the vegetative period in Fennoscandia (1921–1950). *Fennia* 157(2) 171–197.
- Laaksonen, K. (1979c) The effect of climatic factors on the hectare yields of barley, oats and spring wheat in Finland in 1972–77. *Fennia* 157(2) 199–221.
- Laaksonen, K. (1989) De Geer -moreenit ja jään pohjavirtaus. *Terra* 101(4) 301–328.
- Laaksonen, K. (1994) De Geer -moreenien syntymal-
leista. *Terra* 106(1) 25–34.
- Laaksonen, K. (2003) Voi jufenaut niiden tonttujen
touhua. Muistoja kasvi- ja maantieteen kenttäkurs-
seilta 1955–1998. Teoksessa Keskitalo, J. & Syrjä-
mäki, J. (toim.) *Pappilamiljööstä kansainvälisen
tieteen työssijaksi*, 177–194. Yliopistopaino, Helsinki.

Nimityksiä – Utvärningar

Apulaisprofessori **Jussi Laine** Itä-Suomen yliopistosta on valittu kansainvälisen rajatutkimusjärjestön *Association for Borderlands Studies* (ABS) presidentiksi 8.4.2020 alkaen.

Järjestö on keskittynyt kansainvälisten rajojen ja raja-alueiden yhteisöiden tutkimukseen, analysointiin ja informaation vaihtoon. Alunperin Yhdysvaltain ja Meksikon raja-alueen tutkimukseen keskittynyt järjestö perustettiin vuonna 1976. Nykyään järjestöön kuuluu

tutkijoita ja asiantuntijoita yliopistoista, kansainvälisistä organisaatioista, kansalaisjärjestöistä ja hallituksista 55 maassa Pohjois- ja Etelä-Amerikassa, Euroopassa, Aasiassa ja Afrikassa. ABS julkaisee *Journal of Borderlands Studies* tiedejulkaisua.

Laine on toiminut järjestön hallituksessa vuosina 2011–2014 sekä talouden ja toiminnanjohtajana vuosina 2013–2017. Laine työskentelee apulaisprofessorina Karjalan tutkimuslaitoksella Itä-Suomen yliopistossa sekä kuuluu kansainvälisen maantieteellisen yhdistyksen poliittisen maantieteen komission johtoryhmään. Viimeaikaisessa tutkimuksessaan hän on keskittynyt erityisesti Eurooppaan kohdistuneen muuttoliikkeen ja liikkuuden tarkastelemiseen.

Väitöksiä – Disputationer

Filosofian maisteri **Maija Toivakan** väitöskirja *Geospatial variations in the quality of type 2 diabetes care: Evidence from electronic health records in North Karelia, Finland* tarkastettiin Itä-Suomen yliopiston yhteiskuntatieteiden ja kauppatieteiden tiedekunnassa 24. huhtikuuta 2020. Vastaväittäjänä toimi emeritusprofessori

Markku Löytönen Helsingin yliopistosta ja kustoksena professori **Markku Tykkyläinen** Itä-Suomen yliopistosta. Tutkimus on julkaistu sarjassa *Publications of the University of Eastern Finland, Dissertations in Social Sciences and Business Studies* numerolla 221. Se on saatavilla sähköisesti osoitteesta <epublications.uef.fi>.

Luoto Helsingin yliopistosta. Väitöskirja on julkaistu sarjassa *Department of Geosciences and Geography* numerolla A82. Se on saatavilla sähköisesti osoitteesta <helda.helsinki.fi>

Filosofian maisteri **Jussi Mäkisen** väitöskirja *Geographies of uncertainty - methodologies for detecting environmental and ecological changes* tarkastettiin 11. kesäkuuta 2020 Helsingin yliopiston matemaattis-luonnontieteellisessä tiedekunnassa. Vastaväittäjänä toimi tutkimusprofessori **Juha Heikkinen** Luonnonvarakeskuksesta ja kustoksena professori **Miska Luoto** Helsingin yliopistosta. Väitöskirja on julkaistu sarjassa *Department of Geosciences and Geography* numerolla A84. Se on saatavilla sähköisesti osoitteesta <helda.helsinki.fi>

Filosofian maisteri **Julia Kempaisen** väitöskirja *Soil moisture and its importance for tundra plants* tarkastettiin Helsingin yliopiston matemaattis-luonnontieteellisessä tiedekunnassa 14. toukokuuta 2020. Vastaväittäjänä toimi professori **Signe Normand** Aarhusin yliopistosta ja kustoksena professori **Miska**

Pohjois-Suomen Maantieteellinen Seura ry

Toimintakertomus 2019

Vuosi 2019 oli Pohjois-Suomen Maantieteellinen Seura (PSMS) ry:n 56. toimintavuosi. Vuoden aikana Seuran toimintaan kuuluivat johtokunnan kokoukset, sääntömääräiset kevät- ja syyskokoukset, jäsenoiminta sekä julkaisutoiminta. Yhteistyötä muiden seurojen kanssa toteutettiin järjestämällä yhteisiä tapahtumia. Seura järjesti vuoden aikana muun muassa useita ekskursioita sekä Nordia-illan. Syksyllä järjestetty Nordia-ilta keskittyi poikkeuksellisesti juhlistamaan Oulun yliopiston Maantieteen tutkimusyksikön 60-vuotista taivalta.

Johtokunta 2019

Pohjois-Suomen Maantieteellisen Seuran johtokunnan kokoonpano oli vuonna 2019 seuraava:

Puheenjohtaja FT Janne Alahuhta
 Varapuheenjohtaja FM Mari Partanen
 Sihteeri FM Marja Lindholm
 Taloudenhoitaja FM Olli-Matti Kärnä
 Notaari FM Olli Karjalainen
 Vastaava toimittaja FT Heikki Sirviö

Jäsenet:

FM Eerika Virranmäki
 LuK Lotta Mattila
 FM Maija Toivanen

Johtokunta piti vuoden aikana neljätoista johtokunnan kokousta, joista neljä oli sähköpostikokouksia, ja lisäksi kolme yhdistyksen kokousta. Vuoden 2020 uusi johtokunta valittiin Seuran sääntömääräisessä syyskokouksessa 22.11.2019. Seuran uudeksi sihteeriksi valittiin FM Ville Kellokumpu ja taloudenhoitajaksi YM Aapo Lunden. FM Eerika Virranmäki siirtyi hoitamaan notaarin tehtäviä ja FM Olli Karjalainen vastaavan toimittajan tehtäviä. Tehtäviään jatkavat puheenjohtaja FT Janne Alahuhta ja varapuheenjohtaja FM Mari Partanen sekä jäsenenä FM Maija Toivanen. Johtokunnan muiksi jäseniksi valittiin LuK Janne Kirjavainen. Johtokunnalle annettiin valtuudet täydentää toimitustimiä myöhemmin tarvittaessa. Seuran toiminnantarkastajiksi valittiin FT Johanna Sitomaniemi-San ja FM Marika Kettunen. Varatoiminnantarkastajina toimivat FM/KM Jukka Keski-Filppula ja FM Henriikka Salminen.

Kevät- ja syyskokous ja maantieteilijöiden After work -tapaaminen

Seuran sääntömääräinen kevätkokous pidettiin 10.4.2019 Oulun yliopiston Maantieteen tutkimusyksikön kahvihuoneella ja kokoukseen osallistui kahdeksan yhdistyksen jäsentä. Seuran sääntömääräinen syyskokous pidettiin 22.11.2019 Oulun yliopiston Maantieteen tutkimusyksikön kahvihuoneella ja kokoukseen osallistui yhdeksän yhdistyksen jäsentä. Aikataulullisten päällekkäisyyksien takia maantieteilijöiden After Work -tapaaminen peruuntui, mutta vastaavia tapahtumia toivottiin järjestettävän tulevaisuudessakin.

Julkaisutoiminta

PSMS ja Oulun yliopiston Maantieteen tutkimusyksikkö julkaisevat yhteistyössä kahta julkaisusarjaa: *Nordia Geographical Publications* ja *Nordia Tiedonantoja*. Julkaisusarjojen tarkoituksena on tehdä tunnetuksi pohjoissuomalaisista maantieteellistä tutkimusta ja työtä. Sarjat palvelevat erilaisia julkaisutarpeita. *Nordia Geographical Publications* -sarjassa (NGP) julkaistaan lisensiaatintutkimuksia ja väitöskirjoja sekä NGP Yearbookia, joka on PSMS:n ja Oulun yliopiston Maantieteen tutkimusyksikön yhteinen tieteellinen aikakausisarja. NGP Yearbook toimii samalla Seuran jäsenlehtenä, ja se lähetetään vuosittain kaikille jäsenmaksunsa maksaneille jäsenille. *Nordia Tiedonantoja* -sarja (NT) on tarkoitettu ensisijaisesti Oulun yliopiston Maantieteen tutkimusyksikössä tehtyjen tutkimusten ja selvitysten julkaisukanavaksi. *Tiedonantoja* -sarjassa voidaan julkaista erikseen koostettuja seminaariesitelmää ja tutkimusraportteja. Julkaiseminen tässä sarjassa edellyttää tutkimushankkeilta omaa julkaisurahoitusta.

Nordia Geographical Publications -sarjan toimitusneuvostoon kuuluvat C. Michael Hall, Martin Jones, Anna-Kaisa Kuusisto, Jussi Laine, Eliisa Lotsari, Ilkka Luoto, Sami Moisio, Elisa Pascucci, Noora Pyry, Päivi Rannila ja Jani Vuolteenaho. *Tiedonantoja* -sarjan toimitusneuvostona toimii PSMS:n johtokunta. Sarjoissa julkaistujen niteiden määrä vaihtelee vuosittain; toimintavuonna 2019 julkaistiin yhteensä viisi julkaisua *Nordia Geographical Publications* -sarjassa. *Nordia Tiedonan-*

toja -sarjassa ei ilmestynyt yhtään julkaisua. Seuralla ja Maantieteen tutkimusyksiköllä on 19 kotimaista ja 29 ulkomaista julkaisuvaihtokohdetta, joihin PSMS lähettää *Nordia Geographical Publications* ja *Nordia Tiedonantoja* -julkaisuja. *Nordia. journal.fi*-sivusto kattaa NGP Yearbookit vuodesta 2002 lähtien ja sarjan muut julkaisut vuodesta 2012 lähtien. NGP Yearbook on vertaisarvioitu lehti, ja Seura jatkoi TSV:n vertaisarviointitunnuksen käyttöä vuoden 2019 NGP Yearbookissa.

Nordia Geographical Publications -sarjan julkaisut vuonna 2019:

- Kärnä, Olli-Matti (2019) Geography meets ecology: developing proxies to understand variations of stream biodiversity. *Nordia Geographical Publications* 48: 5, 1–51.
- Hytönen, Jonne (2019) Limits of localism: Institutional perspectives on communicativeness, neoliberalization and sustainability in Finnish spatial planning. *Nordia Geographical Publications* 48: 4, 1–106.
- Kulusjärvi, Outi (2019) Towards a poststructural political economy of tourism: A critical sustainability perspective on destination development in the Finnish North. *Nordia Geographical Publications* 48: 3, 1–85.
- Jakola, Fredriika (2019) Culture, Institutions and Power: Institutionalisation of cross-border co-operation as a municipal development strategy in Northern Finland. *Nordia Geographical Publications* 48: 2, 1–94.
- Tukiainen, Helena (2019) Multi-scale relationship between geodiversity and biodiversity across highlatitude environments: implications for nature conservation. *Nordia Geographical Publications* 48: 1, 1–54.
- Sirviö, Heikki (2019, toim.) NGP Yearbook 2019: Energy and Nomos – Spatial (Dis)Order and (Post)Fossil Times. *Nordia Geographical Publications* 48: 6, 1–90.

Toimintakauden jäsentilanne

Vuoden 2019 lopussa Seurassa oli 80 jäsentä, joista 16 oli opiskelijoita. Seuraan liittyi vuoden aikana 6 uutta jäsentä. Johtokunta erotti Seuran sääntöjen mukaisesti ne jäsenet, jotka olivat jättäneet maksamatta jäsenmaksunsa vuoden 2018 aikana. Jäsenyydestä erottamiset ja eroamiset huomioiden Seuran jäsenmäärä pieneni vuoteen 2018 verrattuna 5 jäsenellä. Kannatusjäseniä Seuralla ei ollut yhtään.

Seuran jäsenmaksu oli toimintavuonna 18 € ja 8 € opiskelijoilta. Johtokunnan päätöksen mukaisesti

uudet opiskelijajäsenet saivat liittyessään Seuran haalarimerkin. Vuonna 2019 Seuran jäsenyys oikeutti osallistumaan Seuran järjestämiin tapahtumiin sekä 20 prosentin alennukseen myytävistä julkaisuista. Jäsenille lähetettiin jäsenkirjeet keväällä 4.2. sekä syksyllä 22.8. NGP Yearbook 2019 postitetaan jäsenille vuoden 2020 alussa.

Tiedepoliittinen toiminta

Pohjois-Suomen Maantieteellinen Seura on ollut Tieteellisten seurain valtuuskunnan (TSV) jäsen vuodesta 2001 lähtien. TSV:n jäsenyys antaa mahdollisuuden vaikuttaa suomalaiseen tiedepoliittikaan, profiloitua tieteellisenä seurana ja tehdä pohjoista maantiedettä tunnetuksi suomalaisessa tieteen kentässä. TSV:n jäsenyyden myötä Seuran julkaisuja myydään kirjakauppa Tiedekirjassa Helsingissä sekä Tiedekirjan verkkokaupassa. PSMS otti vuonna 2017 käyttöön TSV:n jäsenseuroille tarjoaman OJS-julkaisualustan *Nordia Geographical Publications* -sarjan verkkojulkaisemiselle. Pohjois-Suomen Maantieteellinen Seura ei tehnyt kannanottoja eikä esityksiä toimintavuoden 2019 aikana. Seura kuitenkin kommentoi TSV:n pyynnöstä avoimen julkaisun strategiaa ja toimenpideohjelmaa.

Muu toiminta

Edellisten vuosien tapaan Seura jatkoi aktiivista toimintaansa, jota kehitettiin toimintasuunnitelman mukaisesti. Toimintavuoden aikana Seura järjesti työpaikkaekskursion sekä muun muassa Nordiailan ja oli mukana järjestämässä Pohjois-Suomen paikkatietoiltapäivää. Työpaikkaekskursioiden ideana on tutustua maantieteilijöiden työpaikkoihin, työtehtäviin ja urapolkuihin. Työpaikkaekskursiot järjestetään yhteistyössä opiskelijajärjestö Atlas ry:n kanssa. Maaliskuun (19.3.2019) työpaikkaekskursio järjestettiin Luonnonvarakeskukseen (LUKE), jota esitteli Virpi Alenius. Ekskursiolle osallistui 21 henkilöä. Syksyllä suunniteltu työpaikkaekskursio peruuntui ekskursiokohteen aika-tilallisten haasteiden takia.

Nordia-ilta järjestettiin 11.12.2019 Vanhan palaseman Ullakko-nimisessä juhlatilassa. Illan teemana oli juhlistaa Oulun yliopiston Maantieteen tutkimusyksikön 60-vuotista taivalta. Tilaisuuteen osallistui 64 henkilöä ja illan aikana kuultiin puhe Seuran puheenjohtajalta, ojennettiin lahja Maantieteen tutkimusyksikölle ja juhliittiin Maantieteen tutkimusyksikön henkilökunnan, opiskelijoiden ja Seuran jäsenten kanssa maantieteen menestyksestä taivalta.

PSMS osallistui Pohjois-Suomen paikkatietoilta-päivän järjestämiseen ProGIS ry:n johdolla yhdessä Oulun yliopiston Maantieteen tutkimusyksikön, Oulun kaupungin, Luonnonvarakeskuksen, Pohjois-Pohjanmaan liiton ja Oulun ammattikorkeakoulun kanssa. Paikkatietoiltapäivässä 16.4.2019 esiteltiin seminaarimuotoisesti tuoreimpia paikkatietoalan tutkimuksia, hankkeita, kehitystyötä, menetelmiä, tekniikoita ja visioita sekä keskusteltiin paikkatietoteemoista alan toimijoiden kesken. Tilaisuuteen osallistui 79 henkilöä.

Seura järjesti kevätretken Oulun Nallikariin 13.4. yhteistyössä Atlas ry:n kanssa. Tapahtumaan osallistui 11 henkilöä. Syyskuun perheretki Muhoksen Lemmenpolulle jouduttiin perumaan sääolosuhteiden vuoksi. Seura lähetti lukuvuoden alussa Oulun yliopiston uusille maantieteen opiskelijoille tervehdyskirjeen ja esittäytyi heille 9.9.2019. Lisäksi PSMS osallistui yliopiston järjestömessuille 11.9.2019 ja Abipäiville 6.–7.11.2019 sekä maantieteen pääsykoepäivänä 27.5.2019 kokeessa kävijöiden kahvitarjoiluun yhteistyössä opiskelijajärjestö Atlas ry:n kanssa.

Seura palkitsi kevään ja syksyn 2019 maantieteen ylioppilaskirjoituksissa parhaiten menestyneet pohjoissuomalaiset ylioppilaat. Lapin, Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan lukioista valmistuvan, stipendiin oikeuttava, korkein maantieteen pistemäärä löytyi keväällä tasapistein Kuusamon ja Haukiputaan lukioista ja syksyllä tasapistein Lyseonpuiston lukioista Rovaniemeltä ja Oulun suomalaisen yhteiskoulun lukioista.

Seuran vastaava toimittaja osallistui Tiedelehti tutuksi -kiertueeseen, joka järjestettiin Oulussa 25.2.2019 ja Tieteen tähden -tiedelehtikiertueen Tampereen tapahtumaan 20.5.2019. Seura perusti toimintavuoden 2019 aikana Pohjoissuomalaisen maantieteen tulevaisuus -työryhmän, jonka tarkoituksena on pohtia ja toteuttaa keinoja pohjoissuomalaisen maantieteen opiskelun houkuttelevuuden lisäämiseksi. Työryhmä kokoontui kerran loppuvuodesta 2019.

Seura järjesti yhdessä Yhdyskuntasuunnittelun seuran Pohjois-Suomen alueosaston ja Alue- ja ympäristötutkimuksen seuran kanssa kaavoituslainsäädännön uudistamista koskevan tilaisuuden keskustelutilaisuuden Oulun kaupungin kirjastossa 12.12.2019. Tilaisuuden nimi oli Kaupunkien ja alueiden suunnittelu muuttuu – Miten ja miksi? Tapahtumassa oli puhumassa muun muassa Ympäristöneuvos Matti Laitio Ympäristöministeriöstä. Osallistujia tapahtumassa oli 67.

Katsaus seuran talouteen

Tilikaudella 2019 seuran tulos oli 1072,07 euroa ylijäämäinen, mikä johtuu pääosin tilikaudelle 2020 siirtyneestä Maantieteen yksikön 60-vuotisjuhlan illallislaskusta (seuran lopullinen osuus 1000 €). Lisäksi ylijäämää aiheutti mm. peruuntunut syysretki. Toisaalta taloutta tasapainottavana tekijänä toimivat arvioitua suuremmat NGP-sarjaan liittyvät kulut. Tulot jäivät budjetoitua vähemmäksi jäsenmaksujen osalta, kun taas tapahtumatoiminnasta muodostui huomattava tulonlähde tilikauden aikana.

Seuran tulot muodostuivat pääasiallisesti *Nordia Geographical Publications* -sarjaan saaduista julkaisuavustuksista (1926,12 €), tapahtumatoiminnasta (1129,00 €) sekä jäsenmaksutuloista (1126,00 €). Julkaisuavustuksista 1476,12 € oli Oulun yliopiston Maantieteen tutkimusyksiköltä, joka on tukenut julkaisutoimintaa kustantamalla julkaisuvaihtokohteisiin menevien NGP-sarjan julkaisujen painatusten. Loput 450 € julkaisuavustuksista Seura sai Tieteellisten Seurain Valtuuskunnalta (TSV) julkaisutoiminnan kehittämiseen. Tapahtumatoiminnan suuret tulot johtuvat yksinomaan Maantieteen yksikön 60-vuotisjuhlan illalliskorttimaksuista, joita ei ollut huomioitu budjetissa. Jäsenmaksutulot putosivat hieman edellisvuoden tasosta, pysyen kuitenkin kohtalaisella tasolla. Ilahduttavasti NGP-sarjan julkaisumyynti nousi viime vuodesta ollen tilikaudella 2019 yhteensä 326 €. NT-sarjasta ei tullut lainkaan myyntituloja tilikaudella 2019.

Tilikaudella 2019 suurimmat menokohteet olivat NGP-sarjan painatuskustannukset (2605,67 €), seuratoiminta (317,83 €) ja tapahtumatoiminta (141,11 €). NGP-sarjan painatuskustannuksiin sisältyi viiden väitöskirjan sekä NGP-yearbookin painatuskustannukset. Edellisvuosista poiketen kuluista jäi puuttumaan NGP-sarjan muut kulut eli TSV:n myöntämä julkaisuavustus julkaisutoiminnan kehittämiseksi. Kyseinen TSV:ltä saatu tukisumma (450 €) jäi käyttämättä tilikaudella 2019, jonka takia se tulee palauttaa TSV:lle. Tämän takia summa on kirjattu taseeseen lyhytaikaisena vieraana pääomana (siirtovelka), joka siirtyi rasitteena tilikaudelle 2020. Suurimmat seuratoimintamenot olivat TSV:n jäsenmaksu (110 €) ja maantieteen ylioppilaskirjoituksissa parhaiten menestyneiden pohjoissuomalaisten ylioppilaiden palkitsemiskulut (136,05 €). Tapahtumatoimintaan liittyvät kulut muodostuivat pääasiassa keväällä 2019 järjestetyn työpaikkaekskursion tarjoilukuluista (43,30 €) sekä PSMS:n ja Atlas ry:n yhteistyössä järjestämän kevätretken kuluista (24,91 €).